

ב"ל (ירושלים) 10909-12-10 - שירה-מני אדמוני ואח' נ' המוסד לביטוח לאומי סניף ירושלים ואח'

ב"ל (ירושלים) 10909-12-10 - שירה-מני אדמוני ואח' נ' המוסד לביטוח לאומי סניף ירושלים ואח' מחוזי עבודה ירושלים

ב"ל (ירושלים) 10909-12-10

1. שירה-מני אדמוני

ע"י ב"כ - עו"ד תמיר בלנק

נגד

1. המוסד לביטוח לאומי סניף ירושלים

ע"י ב"כ - עו"ד יפה רוטשילד

בית דין אזורי לעבודה בירושלים

[08.01.2013]

כב' השופטת שרה שדיאור - דן יחיד

פסק דין

בפני בית הדין תביעת התובעת כי הנתבע יכיר כתאונת עבודה באירוע בו לקתה בליבה, לטענתה עקב שיחת טלפון קשה בה אויימה וגודפה.

הנתבע טען כי התובעת לקתה בליבה נוכח מצבה הרפואי וכי לא התקיים כל אירוע

חריג כנדרש על פי חוק.

עוד טען כי לא נתקיימה תשתית ליישום תורת המיקרוטראומה.

העובדות

1. התובעת ילידת 1966.

2. התובעת עובדת שכירה בעיריית בית שמש כ 17 שנה. ב- 9 שנים אחרונות היא מזכירה במחלקת פיקוח בעריה. במסגרת תפקידה זה היא נותנת שירות לציבור וכן לפקחים וגורמים שונים ועונה לפניות של הצבור הן בקבלת קהל והן טלפונית. מדובר בעשרות פניות ביום.

3. ב-11.8.10 הופיע אצל התובעת אוטם שריר הלב בעת היותה במשרד.

4. הוזמן אמבולנס, התובעת נלקחה לבית חולים ועברה צינתור.

המחלוקת

1. האם מהווה שיחת הטלפון המאיימת כטענת התובעת, אירוע חריג. האם בכלל נתקיימה שיחת הטלפון המאיימת הנטענת ואם כן האם קיים קשר סיבתי בין האירוע החריג הנטען כאמור לבין הופעת האוטם.

2. האם יש להכיר באוטם שריר הלב כפגיעה בעבודה לפי החוק.

3. היה והתובעת הייתה חשופה למתח ממושך בעבודתה האם ניתן לבחון את האוטם שאירע לפי תורת המיקרו טראומה.

הכרעת הדין

ההיבט הנורמטיבי

1. חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן החוק) קובע בסעיף 79: "תאונת עבודה"- תאונה שאירעה תוך כדי עבודתו ועקב עבודתו אצל מעבידו או מטעמו..."

2. נקבע בפסיקה כי: "על מנת שאוטם יוכר כתאונת עבודה כמשמעה בחוק, יש לזהות גורם משרה בעבודה קרי האירוע החריג אשר הוביל להופעת האוטם" (עב"ל יעל רזיאל נ' המוסד לביטוח לאומי (נבו)).

3. הוראות החוק קובעות כי נדרש אירוע "תוך כדי ועקב" העבודה ונדרש "אירוע חריג". עלינו לבדוק אפוא מהי ההתרחשות ביום 11.8.10

4. לא נדרש לשאלה האם קיננה בגופה של התובעת מחלת לב כללית והיו גורמי סיכון אשר ממילא היו גורמים לאוטם להתרחש -שאלה זו היא רפואית ונוגעת לקשר הסיבתי. אולם נתייחס לגורמי הסיכון נוכח נטל ההוכחה הראשוני המוטל על התובעת להצביע על אירוע חריג.

5. כדי להוכיח אירוע חריג דורשת הפסיקה כי יהיה מדובר באירוע המלווה דחק נפשי חריג בעוצמתו ביחס לחיי העבודה השגרתיים של מבוטח, סובייקטיבית למבוטח, לסוג העיסוק, ולהתרחשויות היומיומיות בסוג עיסוק זה'לבריאותו, אישיותו ותנאי עבודתו הרגילים בעת האירוע הנטען.

6. סעיף 83 לחוק קובע כי נדרשת לגבי תאונה שאינה תוצאה של גורמים חיצוניים הנראים לעין, מידת הוכחה שהשפעת העבודה על אירוע התאונה הייתה רבה מהשפעת גורמים אחרים.

7. הפסיקה קבעה חזר ושנה כי במקרים כגון אלו ההנחה הרפואית המקובלת היא שאוטם שריר הלב "אינו פוקד אלא את מי שמקנן בקרבו תהליך תחלואתי המהווה בסיס ורקע להיווצרות האוטם.." (ראה דב"ע 0-130 דן יצחק

נ'המוסד לביטוח לאומי פד"ע יח315. כן ראה בג"צ 1063/91 משה פפי נ' בית הדין הארצי לעבודה פד' מח.267 (4) 8. עוד, בדיקת הטענה בדבר סמיכות הזמנים אף לגביה נפסק בפסק דין עב"ל 481/95 המוסד לביטוח לאומי נ'דוד

מיכלוביץ פד"ע לח 461 על ידי כב' הנשיא אדלר כי ישנו גורם משרה (Trigger) אשר לעיתים כתוצאה מאירוע חריג או מאמץ בלתי רגיל מעבר להתפתחות הטבעיות של מחלת הלב גורם משרה עלול להאיץ את האוטם. בפס"ד זה מציין כב' הנשיא דאז אדלר כאחד הגורמים אירוע חריג-מאמץ פיסי בלתי רגיל, או דחק נפשי בלתי רגיל.

ואולם, גם שם אומר כב' השופט כי "ככל שמחלת הלב של המבוטח מתקדמת יותר, כך קטן חלקו של הגורם המשרה בהופעת האוטם".

9. הקביעה לעניין עצם קיומו של אירוע חריג בעבודה היא קביעה עובדתית, (דב"ע מו 0-199/ יצחק נ'המל"ל, פד"ע יח 315, בג"ץ 1199/92 לוסקי ואח' נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח', (נבו)).

10. הוכחת אירוע חריג בהקשר של אוטם תעשה בדרך של הבאת 'ראשית ראיה' לכך שאירע בעבודה אירוע שניתן לראותו ככזה הכרוך במאמץ מיוחד, נפשי

או גופני, והיה עלול לגרום לבוא האוטם או להחישו..."

הפסיקה מכירה, באופן עקרוני, גם בוויכוח קשה או התרגזות, הגורמים לאוטם, כאירוע חריג לצורך תאונת עבודה (ראו לעניין זה, למשל, ב"ל 41589-08/11 ג'ובראן נ'המל"ל (1.4.12)).

מן הכלל אל הפרט

11. על רקע פסיקה זו נבדוק את העובדות ואת ההתרחשויות כפי שהוכחה בפנינו.

12. התובעת טענה ועל כך נחקרה גב' בר ששת (נ/5) כי כשעבדה כפקידה בפיקוח העירוני, בשעות הבוקר בשעה לא ידועה, קיבלה טלפון מהתובעת אשר ביקשה "רחל, תזמיני לי אמבולנס" ושוב ביקשה אמבולנס והשפופרת התנתקה.

כמה דקות לאחר השיחה הלכה הגב' בר ששת למשרדה של התובעת ומצאה אותה על הרצפה, כשהיא טוענת ששורף לה בחזה ובבטן ולא יכלה לדבר. פקחים כבר הזמינו אמבולנס אשר פינה את התובעת לבית החולים.

13. ברי אפוא כי התובעת לא חשה בטוב והתמוטטה "תוך כדי העבודה".

האיזכור הראשון - אנמנזה

14. התובעת אושפזה בבית החולים הדסה, אובחנה כסובלת מאוטם חריף ועברה צנתור וטיפול בבית החולים.

15. סיכום מחלה מבית החולים, שצורף לתצהיר התובעת נרשם מפרט כדלקמן:

16. במסמך זה -כולו-(צורף לתצהיר התובעת)אין התייחסות להתרגזות בעבודה או לאמירה כלשהיא של התובעת על התרחשות בעבודה. ההיפך "יוחס בתחילה להרעלת מזון", עניין שאינו קשור לעבודתה כלל. בכל המסמך מבית החולים לא מצאנו התייחסות להתרגזות בעבודה או לשיחת טלפון פוגענית.
17. התובעת תירצה זאת בחקירתה הנגדית כך: " ת. אני הייתי במצב של איבוד הכרה, אני זוכרת את נהג האמבולנס שבא לטפל בי לא יכולתי לדבר, לא הצלחתי לתקשר עם הסביבה, הוא עשה לי טפול שרואים שהחולה לא מגיב, בבית חולים הייתי רדומה, מיד צנטרו אותי. הכל היה מהר. זה אחד המקרים הבודדים שתוך כדי התקף לב, בדרך כלל קובעים לו תור קודם". אין לקבל טענה זו שכן גיליון השחרור נכתב בסוף האשפוז (16/8/10) ולא ברגע קבלתה (11/8/10) על כן היה לה די זמן לספר זאת לרופאים.
18. בקביעה העובדתית על בית הדין לייחס משקל למה שנאמר בסמוך לאירוע (עב"ל 248/98 פרץ נ. המוסד לביטוח לאומי(נבו)). ההנחה היא כי אז המבוטח משיח לפי תומו, כטענת התובעת אולם באנמנזה לא ביטאה התייחסות לשיחת הטלפון. גם בנ/2 התייחסותה הייתה במסגרת כלל השיחות, כאשר התיאור של השיחה שם הוזכרה אימה והיא אויימה, מינורי יותר מהתיאור בחקירה הנגדית בפנינו על כן אין במסמכים הראשונים כדי לבסס טענת השיחה הטלפונית כ-אירוע חריג. ככל שהתקיימה לא היתה חריג כפי שנפרט מטה.
19. חשיבותו של המסמך הרפואי הראשון- האנמנזה, והמשקל המיוחד שיש לתת למסמכים רפואיים ולאנמנזה נקבע בפסיקה (ראה עב"ל ארצי 229/06 ציון מכלוף נ' המוסד לביטוח לאומי). שם נאמר כי מתוך ניסיון, רישומי בית החולים מהימנים ומדויקים ויש להניח כי אדם הפונה לטיפול רפואי ומספר את העובדות הנכונות על מנת לזכות בטיפול הנכון. במקרה זה במועד הסמוך ביותר לקרות האירוע הנטען ע"י התובעת, אין כל איזכור שלו.
20. התובעת נשאלה מתי הייתה הפעם הראשונה בה סיפרה על השיחה הטלפונית: "ש. נשאלת לגבי זה שלא ספרת לרופא על השיחה, את זוכרת מתי הייתה הפעם הראשונה שכן ספרת על השיחה. ת. למחרת בבוקר כשהגיע לבקר אותי פקח בשם שאבי, אחד העדים, אז ספרתי לו, ספרתי גם לסרג'. סרג' עבד בעירייה".
21. אולם הממונה עליה מר קקון העיד כי הדיווח על כך בא הרבה יותר מאוחר וכלשונו: "ש. בחקירתך כתוב שלא פנתה לדווח לך על מקרה כזה. עמ' 3 שו' 12, בטופס מתן אישור 250 שאתה חתום עליו. ת. בוודאי, החתימה באה לאחר מכן. שירה הייתה בחופשת מחלה, אחר כך היא הולכת למנגנון והיא צריכה למלא טופס של נפגע בעבודה, אני לא הייתי במקום, לטענתה שהיא קיבלה את האירוע בעבודה, אם זה טענתה אני חתמתי על הטופס. לאחר זמן מסוים, היא נעדרה הרבה זמן מהעבודה, יום האירוע, אני לא הייתי מודע, שמעתי שמועה, אחרי שחזרה מחופש זמן מסוים היא הביאה טופס ואני חתמתי. ש.ת. אני לא זוכר אם באתי לבקרה בבית חולים, אני משוכנע ששיחת הטלפון הייתה בינינו אחרי תקופה ארוכה, בבית חולים לא הייתי. ש. לפני כן לא הייתה שיחה ביניכם. ת. לא. לא הייתה שיחה."
22. גרסתו זו עלתה אף בחקירתו בפני חוקר המוסד מיום 27/10/11 (נ/4) (ע' 2 ש' 10-12). על כן אין לקבל את גרסת התובעת כי למחרת סיפרה לפקח או לאחר, משלממונה נודע באיחור והוא אשר היה אמור להיות מיועד בראשונה. אמנם נכון כי חתימתו מצויה על הטופס אולם, בעניין זה גם סרג' פיטוסי שלטענתה סיפרה לו למחרת לא ציין זאת בתצהירו ואף לא בעדותו בפנינו. עד זה חפץ מאד לסייע לתובעת. חרף זאת עובדה חשובה זו כי סיפרה לו למחרת האירוע אינה מופיעה בתצהירו או בעדותו.
23. יש ליתן משקל לנאמר בחקירות המוסד ואף גב' בר ששת לא הזכירה זאת בחקירתה (נ/5).
24. על כן לא שוכנענו בדבר קיומה של אותה שיחת איומים נטענת. תיאור העבודה היומיומית - אירוע חריג?
25. גם לו שוכנענו בדבר קיומה, לא מהווה שיחה זו אירוע חריג כפי שינומק מטה.
26. חקירת מר קקון העלתה כי סוג העבודה היה כזה של שיחות בלתי נעימות וכדבריו: "ש. האם קורה במסגרת העבודה של שירה שהתקשרו אנשים כועסים שהיו צועקים, מקללים ומגדפים? ת. בוודאי שיש במשרד כזה שהוא פיקוח שיש בו כעס, כל מח' פיקוח.. " (ע' 2 ש' 16 ואילך).
27. מר שבתאי חוג'ה שהובא להעיד על עבודת התובעת כותב בתצהירו כי עבד בסמוך לה בחדרה שנים רבות ומכיר את עבודתה. על פי תצהירו (ס' 4) :

"ת. במסגרת תפקידה של שירה היא היתה משוחחת עם תושבים ופקחים בטלפון וכן מקבלת תושבים שהגיעו למשרד , מדובר בעשרות שיחות בשבוע , להערכתי, לפעמים תושבים מתלוננים וצועקים כי קיבלו דו"ח כזה או אחר. אני זוכר ששירה היתה רגועה בזמן העבודה ולא ראיתי אותה מתעצבנת על תושבים מקללת או צועקת על תושבים. שירה אמרה לי שהיא התרגלה לשיחות עם התושבים והם לא מעצבנים אותה". (דגש שלי ש.ש.).

דהיינו עבודתה הרגילה של התובעת הייתה עם ציבור, ועם ציבור שלעיתים מתלונן וצועק.

28. התובעת עצמה אף היא ציינה כך בטופס התביעה (נ/1) וכלשונה: "בזמן העבודה במשרד ..הייתי בלחץ רב בגלל עומס העבודה ובגלל אנשים שפונים אלי ומטיחים בי קללות וגידופים ולאחר שיחה מסוג זה ביום התקפת הלב הלב התמוטט". השימוש בלשון רבים מצביע כי לא מדובר בשיחה יחידה במינה.

29. בחקירתה בפני חוקר המוסד מיום 20/10/10 (נ/2) ציינה כי השיחה הייתה דקה וחצי וארבע דקות אחריה הרגישה רע, אולם ציינה מפורשות כי בהדסה בעת אשפוז לא סיפרה על השיחה הזו.

30. בכתב התביעה המקורי שהוגש בהליך כתבה: "אני עבדתי כ- 9 שנים כמזכירת מחלקת פיקוח ובמסגרת עבודתי אני חשופה לצעקות, גידופים העלבות וכדומה.." ובהמשך "ביום ההתקף קיבלתי שיחת טלפון מתושב שגידף ואיים עלי" דהיינו שיחות כאלו היו משגרת יומה של התובעת אשר לפי תצהיר חוג'ה אף למדה לא להתרגז מהן.

31. בחקירתה הנגדית בפרו' נשאלה וענתה:

"ת. לא כל היום שיחות של אנשים לא מרוצים, אך יש כאלה, זו עירייה אנו נותני שירות. באותו יום התקבלה שיחת טלפון מאיש שאין לי מושג מיהו, הוא צרח למה גררתי לו את הרכב, הוא קילל אותי. איים עלי, אני יודע איפה את גרה, אני אטפל בך, הוא קילל את אמי, אני יתומה מאב, ואמי היחידה שגדלה אותי. זה מאד פגע בי. הוא קילל את אמי, ואת אותי, אמי זה קודש קודשים, אף אחד לא גידל אותי חוץ ממנה. אף פעם לא קבלתי אימים מפורשים על חיי. זו פעם ראשונה. זה לא כל היום שיחות של אנשים המקללים יש ויש זה לא בתדירות גבוהה שיש קללות וצעקות אך יש מעת לעת. אף פעם לא היו לי אימים באופן אישי ואף פעם לא קללו את אמי" (דגש שלי ש.ש.).

ובהמשך: "ש. את רושמת בטופס התביעה "הייתי בלחץ רב..." ת. כן. מה שרשמתי בכתב התביעה, התכוונתי לאינטנסיביות של העבודה, זו עבודה אינטנסיבית זה אופי וסוג העבודה, הלחץ והגידופים לא השפיעו עלי בתפקוד היומיומי ולא בעבודה, אך זה סוג העבודה לכן ציינתי את זה, ולא ידעתי שצריך לציין ולדקדק באופן מפורט את כל הנסיבות. " (דגש שלי ש.ש.).

על כן גם בעדות בפנינו חזרה התובעת על כך כי זו העבודה היומיומית לרבות טלפונים, גידופים ולחץ. לא הוכח אירוע בכלל ואירוע חריג בפרט.

יש להדגיש כי בעת שחשה ברע לא נכח איש בחדר והתובעת הייתה לבד (חקירתה נ/2 ע' 3 ש' 2).

32. יישום הפסיקה אותה ציטטנו לעיל מעלה כי בתובעת, ובנסיבות שתיארה לא התקיימו המבחנים הנדרשים ל"אירוע חריג" המלווה דחק נפשי חריג בעוצמתו ביחס לחיי העבודה השגרתיים של מבוטח, סובייקטיבית למבוטח לסוג העיסוק, ולהתרחשויות היומיומיות בסוג עיסוק זה, אישיותו ותנאי עבודתו הרגילים בעת האירוע הנטען. ההיפך גם מעדותה וגם מתצהיר מר חוג'ה וגב' בר ששת עולה כי זו בדיוק עבודתה וכי הסתגלה ולמדה לא להתרגז. על כן גם בעדות שלפנינו כי בתוכן השיחה מדובר היה בפגיעה באימה אין כדי למלא את התנאי הנדרש בפסיקה אף לא את דרישת "דחק נפשי בלתי רגיל." (ראה פס"ד מיכלוביץ לעיל).

33. כפי שצינו לעיל, משכך גם סמיכות הזמנים, "תוך כדי" העבודה אינה מביאה לכדי מילוי התנאי של "עקב" העבודה שלא הוכח.

גורמי סיכון

34. כל זאת אף מבלי שמנינו את כל גורמי הסיכון בהם לקתה התובעת על פי מסמך השחרור, בדבר עישון כבד, יתר שומנים בדם עודף משקל ועוד. גם על כך נחקרה, עומתה עם עברה הרפואי וכך נאמר: "ש. מה המצב הרפואי הכללי שלך. ת. לפני ההתקף לב, הייתי בריאה לחלוטין, מלבד כדורי אופטלגין או אקמול שקבלתי מהרופא, חוץ מזה, יש מכתב של הרופא על תיאור מצבי לפני. הכל היה בסדר גמור לחלוטין, אין לנו במשפחה עבר של בעיות לב, הרופאים בבית חולים היו המומים." אולם תיאור זה נסתר על ידי מסמכים רפואיים שהוגשו ע"י הנתבע (נ/3) חלקם מ-2008 המצביעים על בעיות של שומנים בדם, משקל ועישון מסיבי, והמפרטים טיפול תרופתי קבוע והכל כאמור בהם. זאת בנוסף לאמור בגליון השחרור. על כן "בריאה לחלוטין" לא משקף את המצוי במסמכים אלו.

35. שאלה זו של גורמי סיכון נידונה כאן לא בהקשר של הקשר הסיבתי הנתון להחלטת מומחה רפואי אלא בעניין מהימנות הגרסה והתיאורים בנושאים השונים.

תורת המיקרוטראומה

36. האם תיאור עבודת התובעת מצביע על אירועים חוזרים ונשנים המקימים תשתית עובדתית ליישום תורת המיקרוטראומה. התשובה לשאלה זו שלילית. לא נחזור על תיאור עבודתה המפורט לעיל אולם, טלפונים, מענה לתושבים, הפניות לפקחים וכד' הם עבודה משרדית משתנה שאינה מתאימה לתיאור המיקרוטראומה על פי הפסיקה. 37. תיאור התובעת בנ/1 לפיו: "בזמן העבודה במשרד.. הייתי בלחץ רב בגלל עומס העבודה" מצביע על לחץ מתמשך.

38. בחקירתה בפרו' ציינה: "ש. את רושמת בטופס התביעה "הייתי בלחץ רב...". ת. כן. מה שרשמתי בכתב התביעה, התכוונתי לאינטנסיביות של העבודה, זו עבודה אינטנסיבית זה אופי וסוג העבודה" (דגש שלי ש.ש.).

39. בית הדין הארצי קבע בפסיקתו: "באשר לפגיעה מסוג מיקרוטראומה אכן ההלכה היא כי מתח ממושך אינו מהווה פגיעה מסוג מיקרוטראומה" (עב"ל 211/06 חגית חן נ. המוסד לביטוח לאומי תק-אר 2007(1) 536).

40. עוד נקבע כי "אוטם שריר הלב אינו יכול להיות תוצאה של מיקרוטראומה.." (עב"ל 1198/01 יעל רזיאל נ. המוסד לביטוח לאומי (נבו)).

41. נוכח הפסיקה כאמור גם טענתה של התובעת להכרה בתאונת העבודה במסגרת יישום תורת המיקרוטראומה הן מבחינת התשתית העובדתית והן משפטית רפואית, נדחית.

סוף דבר

42. התביעה של התובעת להכרה באוטם כפגיעה בעבודה נדחית משלא הוכח "אירוע חריג" בכלל ו"אירוע חריג" כמשמעו בפסיקה, ומשלא הוכחה הדרישה בחוק ל- "עקב העבודה".

43. התביעה של התובעת להכרה באוטם במסגרת תורת המיקרוטראומה נדחית אף היא.

44. נסיבות לעיל, ולא בלי התלבטות נוכח תוצאת ההליך, כל צד יישא בהוצאותיו. ניתן היום, כ"ו טבת תשע"ג, (08 ינואר 2013), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.